

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2021-22
Α΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΥ ΚΟΡΜΟΥ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: ΑΑ004ΚΚ

Α΄ ΣΕΙΡΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΕΝΝΕΑ (9) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄ (Ερωτήσεις κλειστού τύπου)		ΜΟΝΑΔΕΣ 30
1.	A1) Πολλαπλή επιλογή	10
2.	A2) Σωστό-Λάθος	10
3.	A3) Ταξινόμηση εποχών σε χρονολογική σειρά	10
ΜΕΡΟΣ Β΄ (κατατοπιστικά σημειώματα και ερωτήσεις)		ΜΟΝΑΔΕΣ 35
4.	B1.α) Ολιγαρχία (κατατοπιστικό σημείωμα)	5
5.	B1.β) Μινωική θρησκεία (κατατοπιστικό σημείωμα)	5
6.	B2) Επανάσταση Ονήσιλου [τρία (3) αίτια, αφορμή και αποτέλεσμα]	12
7.	B3) Νεκρόπολη Σαλαμίνας [είδη τάφων, για ποιους προορίζονταν, κοινωνική διαστρωμάτωση, μινωικές-μυκηναϊκές επιδράσεις: μία (1) στην ταφική αρχιτεκτονική και μία (1) στα ταφικά έθιμα]	13
ΜΕΡΟΣ Γ΄ (Παραθέματα)		ΜΟΝΑΔΕΣ 35
8.	Γ1.α) Όργανα δημοκρατίας και λειτουργία τους	5
9.	Γ1.β) Τρία (3) δικαιώματα πολιτών στην αθηναϊκή δημοκρατία	9
10.	Γ1.γ) Μια (1) ομοιότητα και μια (1) διαφορά με σημερινή δημοκρατία	3
11.	Γ2.α) Δύο (2) γεωγραφικά συστατικά πόλης κράτους και δύο (2) οργανωτικά συστατικά	12
12.	Γ2.β) Δύο (2) στοιχεία θεσμού πόλης-κράτους που οδηγούν σε συγκρούσεις τις πόλεις	6
ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝΑΔΩΝ		100

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (30 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Να συμπληρώσετε την κάθε μία από τις πιο κάτω προτάσεις με μία από τις τρεις επιλογές που ακολουθούν, ώστε να σχηματιστεί μια ιστορικά ορθή πρόταση. Να γράψετε **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τους αριθμούς των προτάσεων και δίπλα από τον κάθε αριθμό, το γράμμα της φράσης που απαιτείται για τη συμπλήρωση.

1. Κατά τη νεολιθική εποχή οι Κύπριοι ασχολούνταν:

- α) με το θαλάσσιο εμπόριο.
- β) με τη γεωργία και την κτηνοτροφία.
- γ) με τη μεταλλουργία.

2. Ο Μινωικός Πολιτισμός αναπτύχθηκε:

- α) στη Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο.
- β) στην Κρήτη.
- γ) στις Κυκλάδες.

3. Ο Ονήσιλος ήταν βασιλιάς:

- α) της Σαλαμίνας.
- β) των Σόλων.
- γ) της Αμαθούντας.

4. Τα κυκλώπεια τείχη ανήκαν:

- α) στη γεωμετρική αρχιτεκτονική.
- β) στη μινωική αρχιτεκτονική.
- γ) στη μυκηναϊκή αρχιτεκτονική.

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

1=β, 2=β, 3=α, 4=γ

[Δείκτες: σελ.14, 15, 17]

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας **στο τετράδιο απαντήσεών σας** τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

1. Στην τέχνη και κυρίως στην αγγειογραφία της Ύστερης Εποχής του Χαλκού κυριαρχούσαν τα γεωμετρικά σχήματα.
2. Η Κυπροσυλλαβική γραφή είχε σχέση με τη Γραμμική Β΄ γραφή των Μυκηναίων.
3. Ο Ονήσιλος φυλακίστηκε και παρέμεινε αιχμάλωτος των Περσών μέχρι το τέλος της ζωής του.
4. Το μινωικό σύστημα διοίκησης ήταν πολύ συγκεντρωτικό και ελεγχόταν από τα ανάκτορα.

(4 x 2,5 μον. = 10 μονάδες)

1=ΛΑΘΟΣ, 2=ΣΩΣΤΟ, 3=ΛΑΘΟΣ, 4=ΣΩΣΤΟ

[Δείκτες: σελ.18,16-17,20,15]

A3. Να τοποθετήσετε τις πιο κάτω ιστορικές εποχές στη σωστή χρονολογική σειρά ξεκινώντας από την αρχαιότερη και αριθμώντας τις από το 1 μέχρι το 4. Η απάντησή σας να γραφεί στο τετράδιο απαντήσεών σας.

α. Κλασική Εποχή	4
β. Γεωμετρική Εποχή	2
γ. Εποχή Χαλκού	1
δ. Αρχαϊκή Εποχή	3

(4 X 2,5 μον. = 10 μονάδες)

1 = γ / Εποχή του Χαλκού

2 = β/ Γεωμετρική Εποχή

3 = δ / Αρχαϊκή Εποχή

4 = α / Κλασική Εποχή

[Δείκτες: σελ.22, 18, 14-15, 19]

Οδηγίες διόρθωσης για το Β΄ και Γ΄ μέρος

Στα μέρη Β΄ και Γ΄ η διατύπωση της απάντησης είναι δυνατό να αποκλίνει από την προτεινόμενη με την προϋπόθεση ότι χρησιμοποιούνται οι ιστορικές έννοιες και όροι, όπως παρουσιάζονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Ιστορίας Α΄ Λυκείου Κοινού Κορμού.

Οι πληροφορίες εντός παρενθέσεων δηλώνουν στοιχεία που δεν είναι απαραίτητα, όμως μπορούν να περιληφθούν σε μια σωστή απάντηση.

Το σύμβολο της καθέτου (/) δηλώνει διαφορετικές σωστές απαντήσεις, μια εκ των οποίων θα πρέπει να περιλαμβάνεται σε μια σωστή απάντηση.

Στις απαντήσεις, όπου αναμένεται συγκεκριμένος αριθμός δεδομένων (π.χ.), οι σωστές απαντήσεις λαμβάνουν τις μονάδες που αναγράφονται στην επικεφαλίδα της απάντησης ενώ μέγιστος αριθμός απαντήσεων που βαθμολογούνται είναι όσες ζητούνται στην εκφώνηση της ερώτησης.

Στις απαντήσεις, όπου αναμένεται παρουσίαση συγκεκριμένου ιστορικού θέματος (π.χ. ορισμός της δημοκρατίας), ο μαθητής / η μαθήτρια πρέπει να περιλάβει στην απάντηση όλα τα δεδομένα που απαιτούνται, για να λάβει τη βαθμολογία που ορίζεται εντός παρενθέσεως.

Γίνεται δεκτή οποιαδήποτε άλλη απάντηση τεκμηριώνεται ιστορικά.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (35 μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. Ολιγαρχία [εξήγηση ονομασίας, ποιοι κυβερνούν, άλλη ονομασία-εξήγηση]

[Δείκτες, σελ.19]

(5 μονάδες)

- Το πολίτευμα κατά το οποίο άρχουν / εξουσιάζουν / κυβερνούν οι «ολίγοι» / πλούσιοι **(1 μονάδα)**
- Κυβερνούν οι «άριστοι» / ευγενείς / ιππείς / όσοι κατέχουν μεγάλη ιδιοκτησία γης και ευγενική καταγωγή **(1,5 μονάδα)**
και οι έμποροι και βιοτέχνες / όσοι κατέχουν χρηματικό πλούτο (αστικές κοινωνικές ομάδες) **(1,5 μονάδα)**
- Ονομάστηκε τιμοκρατικό σύστημα / τιμοκρατία γιατί κριτήριο της διάκρισης των πολιτών ήταν το εισόδημα / τα «τιμήματα» **(1 μονάδα)**

β. Μινωική θρησκεία [δύο (2) θεότητες, δύο (2) ιερά σύμβολα και ένα (1) ιερό ζώο]

[Δείκτες, σελ.15]

(5 μονάδες)

- Λατρεύονται οι χθόνιες θεότητες / οι θεότητες που σχετίζονται με τη γη / η θεά των όφρων / θεά της γονιμότητας **(2 X 1 = 2 μονάδες)**
- Ιερά σύμβολα της μινωικής θρησκείας ήταν τα κέρατα του ταύρου **(1 μονάδα)** και ο διπλός πέλεκυς **(1 μονάδα)**
- Ιερό ζώο ήταν ο ταύρος / το φίδι **(1 μονάδα)**

B2. «Κατά τη διάρκεια της περσικής κατάκτησης οι Κύπριοι επαναστάτησαν με επικεφαλής τον Ονήσιλο εναντίον των Περσών».

Σε κείμενο 80-100 λέξεων, να αναφέρετε και να σχολιάσετε τρία (3) αίτια, την αφορμή και το αποτέλεσμα της κυπριακής επανάστασης του Ονήσιλου κατά των Περσών.

(12 μονάδες)

[Δείκτες: σελ.20]

Αφορμή: Ιωνική Επανάσταση

(1 μονάδα)

Αίτια της Κυπριακής Επανάστασης:

(3 αίτια X 3 μονάδες = 9 μονάδες)

1. Ο πόθος των Κυπρίων για ελευθερία (μετά από πολλά χρόνια κατάκτησης) / Αίσθημα καταπίεσης από τον περσικό ζυγό / από τον Πέρση βασιλιά Δαρείο
2. Ο δυσβάστακτος φόρος που υποχρεώνονταν να πληρώνουν οι Κύπριοι στους Πέρσες / Οικονομική αφαιμάξη της Κύπρου από τους Πέρσες
3. Ο φόβος των Κυπρίων βασιλιάδων για απώλεια της πολιτικής τους ανεξαρτησίας.

4. Η τόνωση του εθνικού αισθήματος μέσα από τις εμπορικές και πολιτιστικές σχέσεις της Κύπρου με τον ελληνικό χώρο / ανανέωση δεσμών της Κύπρου με την Ελλάδα και διάδοση νέων ελληνικών εθίμων κατά τον Β΄ Ελληνικό Πολιτισμό
5. Η δημιουργία δύο πολιτικών ρευμάτων στην Κύπρο: του αντιπερσικού/φιλελληνικού και φιλοπερσικού. / Το αντιπερσικό ρεύμα επιζητεί την απελευθέρωση από τον περσικό ζυγό.

Αποτέλεσμα της κυπριακής επανάστασης του Ονήσιλου εναντίον των Περσών:

1. Ήττα των Κυπρίων / Νίκη των Περσών
2. Αποτυχία της επανάστασης των Κυπρίων

(1 X 2 μονάδες = 2 μονάδες)

Σημείωση: Αν δοθεί ως απάντηση: *θάνατος του Ονήσιλου*, να δοθεί 1 μονάδα.

B3. «Η νεκρόπολη της Σαλαμίνας αποτελεί πολύ σημαντική πηγή άντλησης πληροφοριών για την ταφική αρχιτεκτονική και τα ταφικά έθιμα της κυπροαρχαϊκής περιόδου».

Να γράψετε κείμενο 80-100 λέξεων συμπεριλαμβάνοντας τις απαντήσεις σας για τα πιο κάτω ερωτήματα:

[Δείκτες: σελ.20]

α) Να ονομάσετε τα δύο (2) είδη τάφων που συναντώνται στη νεκρόπολη της Σαλαμίνας κατά την Κυπροαρχαϊκή περίοδο και να καθορίσετε για ποιους προοριζόταν το κάθε είδος τάφου.

(7 μονάδες)

Είδη Τάφων στη Νεκρόπολη της Σαλαμίνας:

- Κτιστοί βασιλικοί τάφοι **(2 μονάδες)**, θάβονταν οι βασιλείς (τα μέλη των βασιλικών οικογενειών / ευγενείς) **(1,5 μονάδα)**
- Τζιελλάρκα **(2 μονάδες)**, θάβονταν οι κοινοί θνητοί **(1,5 μονάδα)**

β) Να καταλήξετε σε ένα συμπέρασμα για την κοινωνική διαστρωμάτωση της εποχής αυτής.

(2 μονάδες)

Οι τάφοι μαρτυρούν το κοινωνικό χάσμα που χώριζε τους βασιλιάδες και ευγενείς από τον λαό / τους κοινούς θνητούς.

(2 μονάδες)

γ) Να γράψετε μινωικές-μυκηναϊκές επιδράσεις, μία (1) σχετική με την ταφική αρχιτεκτονική και μία (1) σχετική με τα ταφικά έθιμα που μαρτυρούνται στη νεκρόπολη της Σαλαμίνας.

(4 μονάδες)

Ταφική αρχιτεκτονική Σαλαμίνας:

- αποτελούνται από τον δρόμο, το πρόπυλο και τον ταφικό θάλαμο, όπως ακριβώς και οι μυκηναϊκοί θολωτοί τάφοι
- καλύπτονται από χώμα που δίνουν την εντύπωση λόφου, τύμβου
(1 επίδραση στην ταφική αρχιτεκτονική X 2 μονάδες = 2 μονάδες)

Ταφικά έθιμα με ελληνικές επιδράσεις:

- ο νεκρός μεταφερόταν στον τάφο πάνω σε άρμα που το έσερναν άλογα
- τα άλογα που έσερναν το άρμα στο οποίο μεταφερόταν ο νεκρός στον τάφο θυσιάζονταν προς τιμή του νεκρού με καύση
- καύση των νεκρών
- προσφορά αμφορέων «ελαίου»
- έθιμο της πανσπερμίας (προσφοράς πήλινων αντικειμένων, όπως αγγείων, ροδάκων, ειδωλίων και καρπών (ροδιών, αμυγδάλων κ.α.) σε πυρά έξω από το θάλαμο του νεκρού)
(1 επίδραση στα ταφικά έθιμα X 2 μονάδες = 2 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Προσοχή:

Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα / στοιχεία.

Γ1.

Παράθεμα I

«Τα βασικότερα όργανα της δημοκρατίας ήταν η Εκκλησία του Δήμου, όπου λαμβάνονταν όλες οι σημαντικές πολιτικές αποφάσεις, και το δικαστήριο, όπου εκδικάζονταν όλες οι σημαντικές δικαστικές υποθέσεις. Τον έλεγχο και των δύο οργάνων είχε χωρίς διάκριση ο αθηναϊκός δήμος, δηλαδή το σύνολο των πολιτών. Στην Εκκλησία δικαίωμα συμμετοχής, παρέμβασης, υποβολής προτάσεων και ψήφου είχαν όλοι οι ενήλικοι Αθηναίοι πολίτες· στο δικαστήριο είχαν δικαίωμα συμμετοχής μετά τη συμπλήρωση του τριακοστού έτους της ηλικίας τους.»

Δ.Κυρτάτα, Σπ. Ράγκου, Αρχαιότητα: Πόλεμος – Πολιτική – Πολιτισμός
Ίδρυμα ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΙΑΡΧΟΣ & Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών
Ανάκτηση από https://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/arxaiotita/page_020.html

Αφού μελετήσετε προσεκτικά το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

[Δείκτες: σελ.19]

α) Να εντοπίσετε μέσα από το πιο πάνω παράθεμα τα βασικότερα όργανα της αθηναϊκής δημοκρατίας και να αναφέρετε τη λειτουργία του καθενός.

(5 μονάδες)

Βασικότερα όργανα της αθηναϊκής δημοκρατίας και λειτουργία τους:

-Η Εκκλησία του Δήμου **(1,5 μονάδα)**, η οποία λάμβανε όλες τις σημαντικές πολιτικές αποφάσεις **(1 μονάδα)**.

-Το δικαστήριο **(1,5 μονάδα)**, όπου εκδικάζονταν όλες οι σημαντικές δικαστικές αποφάσεις **(1 μονάδα)**.

β) Να αναφέρετε τρία (3) δικαιώματα που είχαν οι ενήλικες πολίτες στην αρχαία δημοκρατία της Αθήνας.

(9 μονάδες)

Δικαιώματα των ενήλικων πολιτών στην Αρχαία Δημοκρατία της Αθήνας:

- ισονομία
- ισηγορία
- δικαίωμα συμμετοχής
- δικαίωμα παρέμβασης
- δικαίωμα υποβολής προτάσεων
- δικαίωμα ψήφου

(3 δικαιώματα X 3 μονάδες = 9 μονάδες)

γ) Να σημειώσετε μία (1) ομοιότητα και μία (1) διαφορά της αρχαίας αθηναϊκής δημοκρατίας (όπως εντοπίζεται στο πιο πάνω παράθεμα) με το σημερινό δημοκρατικό πολίτευμα.

(3 μονάδες)

Ομοιότητες με το σημερινό δημοκρατικό πολίτευμα:

- όλοι οι πολίτες είναι ίσοι απέναντι στο νόμο (ισονομία)
- όλοι οι πολίτες μπορούν να εκφράσουν ελεύθερα την άποψή τους (ισηγορία),
- όλοι οι πολίτες λαμβάνουν μέρος στις αποφάσεις ψηφίζοντας/ψηφίζουν και ψηφίζονται

(1 ομοιότητα X 1,5 μονάδα = 1,5 μονάδα)

Διαφορές από το σημερινό δημοκρατικό πολίτευμα:

- σήμερα λαμβάνουν μέρος όλοι οι πολίτες, άνδρες και γυναίκες, άνω των 18 ετών, σε αντίθεση με την αρχαιότητα που λάμβαναν μέρος μόνο οι άνδρες άνω των 30 ετών
- στην αρχαία δημοκρατία της Αθήνας όλοι οι πολίτες λάμβαναν μέρος στην Εκκλησία του Δήμου με δικαίωμα συμμετοχής, δικαίωμα παρέμβασης και δικαίωμα υποβολής προτάσεων και ψήφου (άμεση δημοκρατία), ενώ σήμερα οι πολίτες ψηφίζουν αντιπροσώπους (αντιπροσωπευτική δημοκρατία), οι οποίοι ψηφίζουν νόμους

(1 διαφορά X 1,5 μονάδα = 1,5 μονάδα)

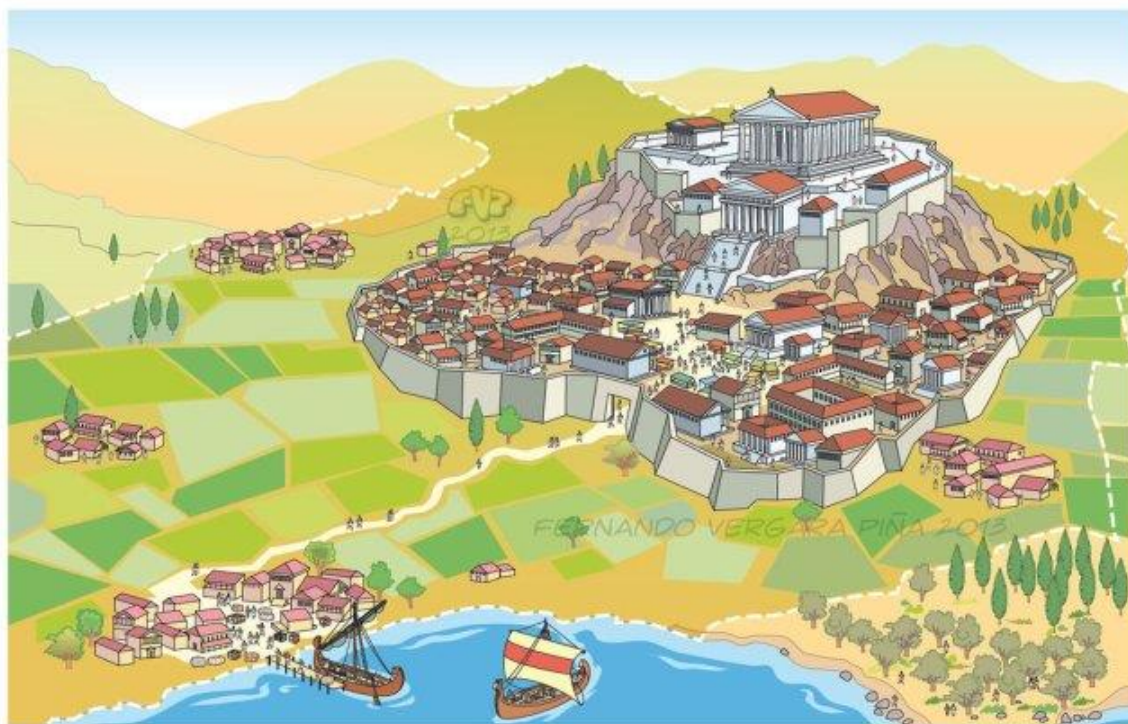
Γ2.

Παράθεμα Ι

«Οι Ίωνες της Αττικής συναποτέλεσαν μια «πόλιν» που η εδαφική της έκταση περικλείει όλη την Αττική με πολιτικό κέντρο το άστυ, που εκτείνεται κάτω από την Ακρόπολη και περιβάλλεται ως επί το πλείστον με τείχη. Τα τείχη προστάτευαν τους κατοίκους από εξωτερικούς κινδύνους και συντελούσαν στη διασφάλιση της αυτονομίας της «πόλεως». Οι χωρικοί εξακολουθούσαν να ζουν σε κώμες. [...] Κάθε πόλις έχει τους δικούς της πολιούχους θεούς, τους δικούς της θεσμούς, τη δική της στρατιωτική δύναμη, τα δικά της νομίσματα και σε πολλές περιπτώσεις το δικό της ιδίωμα γραφής. Οι πολίτες ταυτίζονται με την πόλη τους και κύριο μέλημά τους είναι η διασφάλιση της αυτονομίας της, αφού η δική της ανεξαρτησία αποτελεί προϋπόθεση της δικής τους ελευθερίας. [...] ο τοπικός αυτός πατριωτισμός εμποδίζει κάθε προσπάθεια προς πολιτική ένωση ενώ οι ανταγωνισμοί και οι συγκρούσεις ανάμεσα στις πόλεις είναι συνεχείς.»

Άννα Ραμού-Χαψιάδη, Από τη φυλετική κοινωνία στην πολιτική, εκδόσεις Καρδαμίτσα, σελ. 63 -64.

Παράθεμα ΙΙ

Αφού μελετήσετε προσεκτικά τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

[Δείκτες: σελ.19]

α) Να αναφέρετε και να παρουσιάσετε δύο (2) συστατικά στοιχεία της «πόλεως – κράτους» της αρχαίας Αθήνας από άποψη γεωγραφική και δύο (2) συστατικά στοιχεία από άποψη οργανωτική.

(12 μονάδες)

Συστατικά στοιχεία «πόλεως – κράτους από άποψη γεωγραφική:

Πόλις ή άστυ **(2 μονάδες)**, εκτείνεται κάτω από την Ακρόπολη **(0,5 μονάδα)** και αποτελεί το κέντρο άσκησης εξουσίας / πολιτικό κέντρο **(0,5 μονάδα)**, τειχισμένο / περιβάλλεται από τείχη **(1 μονάδα)**

Ύπαιθρος χώρα / Κώμες **(2 μονάδες)**, είναι η καλλιεργήσιμη γη **(1 μονάδα)**

Συστατικά στοιχεία «πόλεως – κράτους από οργανωτική άποψη:

Οι πολίτες **(2 μονάδες)**:

- συμμετείχαν στην εξουσία / στη διαχείριση των κοινών / στη λήψη αποφάσεων,
- είχαν κύριο μέλημά τους τη διασφάλιση της αυτονομίας/ανεξαρτησίας της πόλης τους (ως προϋπόθεση για τη δική τους ελευθερία)

(1 στοιχείο X 0,5 μονάδα = 0,5 μονάδα)

Ύπαρξη πολιτεύματος / τρόπου διακυβέρνησης του κράτους **(2 μονάδες)**:

- ορίζεται από το ποσοστό των πολιτών που λάμβαναν μέρος στην άσκηση εξουσίας **(0,5 μονάδα)**

β) Να εντοπίσετε από το Παράθεμα Ι και να εξηγήσετε γιατί ο θεσμός της «πόλεως-κράτους» οδηγεί σε συνεχείς συγκρούσεις ανάμεσα στις πόλεις, παραθέτοντας δύο (2) στοιχεία.

(6 μονάδες)

- Η ταύτιση των πολιτών με την πόλη τους και το μέλημά τους για την αυτονομία, ανεξαρτησία, ελευθερία.
- Ανταγωνισμοί μεταξύ των πόλεων.
- Ο τοπικός πατριωτισμός εμποδίζει κάθε προσπάθεια προς πολιτική ενοποίηση / ένωση όλων των Ελλήνων.

(2 στοιχεία X 3 μονάδες = 6 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΟΔΗΓΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ